

A Bava Batra 131b-132a - אומדנא - Assessing intentions in transactions

What can we assess about the intentions of those who are giving, accepting, selling, buying, etc. without them being explicit? In this shiur, we will examine the concept of אומדנא, assessing intentions that are not made explicitly, and how/when they play a role in defining the parameters of a transaction.

Questions? Comments? Email dinanddaf@gmail.com

1. בבא בתרא קלב.

והתניא: הרי שהלה בנו למדינת הים, ושמע שמת בנו, ועמד וכתב כל נכסיו לאחרים, ואחר כך בא בנו – מתנתו מתנה. רבי שמעון בן מנסיא אומר: אין מתנתו מתנה – שאילו היה יודע שבנו קיים, לא כתב. ואמר רב נחמן: הלכה כרבי שמעון בן מנסיא.

But isn't it taught in a *baraita* (*Tosefta, Ketubot 5:9*): In a case where one's son went overseas and he heard that his son died, and then he arose and wrote a document granting all his property to others, and then his son came back, his gift to the other people is a valid gift. Rabbi Shimon ben Menasya says: His gift is not a valid gift, as had he known that his son was alive he would not have written a document granting them his property. And Rav Nahman says that the *halakha* is in accordance with the opinion of Rabbi Shimon ben Menasya. Apparently, Rav Nahman follows the principle of assessing intention.

2. כתובות מז:-

דתני: נתארמלה או נתגרשה, בין מן הנשואין בין מן האירוסין – גובה את הכל. רבי אלעזר בן עזריה אומר: מן הנשואין – גובה את הכל, ומן האירוסין – בתולה גובה מאתים, ואלמנה מנה,

As we learned in a mishna (54b): If a woman was widowed or divorced, whether from marriage or from betrothal, she collects the entire sum specified in her marriage contract, including any extra amount her husband added to the standard sum required by the Sages. Rabbi Elazar ben Azarya says: If she was widowed or divorced from marriage, she collects the entire amount. But if she was widowed or divorced from betrothal, she is entitled to collect only the standard minimum sum required by the Sages: If she was betrothed as a virgin she collects two hundred dinars, and if she was a widow she is entitled to one hundred dinars.

שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה. למאן דאמר לא זכה – כרבי אלעזר בן עזריה. ומאן דאמר זכה – כרבנן. The reason is that he wrote that she would be entitled to the additional amount only on the condition that he would marry her, and since he did not marry her, she is not entitled to the extra amount.

3. תוספות כתובות מז: ד"ה שלא כתב לה אלא ע"מ לכונסה

אין לתמוה בסברא זאת דבכמה מקומות בש"ס מצינו כן ואם תאמר אם כן כל אדם הלוקח פרה מחבירו ונטרפה או מתה אנו סהדי שלא על מנת כן לקחה...אומר רבינו יצחק...דהואיל ואינו תלוי אלא בנותן יש לנו ללכת אחר דעתו וכיון שבו תלוי ודאי אינו רוצה ליכנס בשום ספק. ולא דמי ללוקח חפץ ואירע בו אונס דלא אמרינן דאדעתא דהכי לא קנה ומבטל המקח דאינו תלוי בדעת הקונה לבדו דהא איכא נמי דעת מקנה שלא היה מקנה לו לדעתו...

And don't be surprised by this logic, as we find it in a number of places in the Talmud. And if you ask: But then anyone who buys a cow can cancel their transaction if the cow becomes a *terefah* or dies because they didn't buy it for this to happy!...Rabbeinu Yitzchak says...that because the transaction in this case only depends on the giver, we should follow his mindset. And because it only depends on him, he surely does not want to enter into a situation of possible loss. This is different from an consumer's purchase that is affected by a force majeure, where we do not say that the transaction is voided because the buyer didn't want this: because it does not only depend on the mindset of the buyer, but also on the mindset of the seller who would never have sold the item if the buyer could return it in such a case.

4. קידושין מט:

ההוא גברא דזבין לנכסיה אדעתא למיסק לארץ ישראל, ובעידנא דזבין לא אמר ולא מידי. אמר רבא: הו' דברים שבלב, ודברים שבלב אינם דברים.

There was a certain man who sold his property with the intention of ascending to Eretz Yisrael, but at the time that he sold the property he did not say anything with regard to his intention. Ultimately, he did not ascend to Eretz Yisrael, and he wished to renege on the sale. Rava said: Since he did not explicitly state that he was selling his property on the condition that he ascend to Eretz Yisrael, that is an unspoken matter that remained in the heart, and unspoken matters that remain in the heart are not significant matters.

5. מאירי שם ד"ה אע"פ

...ולא עוד אלא שבאלו שהוזכרו כאן המעות מפקיעין את האומדן שאיפשר שהמעות גורמין לו להתרצות אף כנגד מה שהיה בדעתו...

It is also possible that in these cases that have been mentioned the money that the seller receives overrides our assumption: for it is possible that getting the money causes him to become amenable even against what he originally intended.

6. חידושי הריטב"א בבא בתרא קמו: ד"ה אומדנא דמוכח

אומדנא דמוכח שאני. פ' דהיא דגבי בנו אומדנא דמוכח לכל העולם שלא נתן אלא משום ששמע שמת בנו וכסבור שהוא מת, וכי אמרין דברים שבלב אינם דברים שאני הכא שהם דברים שבלבו ובלב כל אדם, ומיהו דוקא כשנתן במתנת שכ"מ וכשנתן כל נכסיו הא לאו הכי כיון שלא שייר לעצמו כלום והוא בריא לגמרי נתן.

7. תוספות קידושין מט: ד"ה דברים שבלב אינם דברים

ואומר ר"י דצריך לחלק ולומר דיש דברים שאינם צריכין תנאי כפול אלא גלוי מילתא דאנן סהדי דאדעתא דהכי עביד וגם יש דברים דאפילו גילוי מילתא לא בעי כגון ההיא דהכותב כל נכסיו לאחרים ושמע שיש לו בן שהמתנה בטלה וכן הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפטרופא לפי שאנו אומדין שלכך היה בדעתו...: And Rabbeinu Yitzchak says that we must distinguish and say that there are things that do not require a double condition, but only an explicit verbal clarification, for we are witnesses that the person did this for a particular purpose. And there are also situations in which even a verbal clarification is unnecessary, such as one who writes all of his possessions over to others and then learns that he has a son - there the gift is voided. And likewise, one who writes all of his possessions over to his wife, he only makes her a custodian of the possessions because we appraise that this was his intention...